

Paul Celan: Denk dir / Pomyśl (tł. Ela Binswanger)

Paul Celan: Pomyśl

Pomyśl:
Bagienny Żołnierz z Massady
uczy się ojczyzny, na
najbardziej nieusuwalnie,
wbrew
wszystkim kolcom kolczastego drutu.

Pomyśl:
pozbawieni oczu i kształtów
prowadzą cię wolnego przez kłębiący się tłum, a ty
stajesz się silniejszy i
silniejszy.

Pomyśl: twoja
własna dłoń
dzierżyła znów
przywróconą życiu
ponad miarę naznaczoną cierpieniem
częstkę
zamieszkałej
ziemi.

Pomyśl:
to przyszło do mnie samo,
wyniesione z imieniem, z uniesioną ręką
na zawsze,
od tego, który nie mógł być pogrzebany.

(tł. Ela Binswanger)

*

Paul Celan: Pomyśl

Pomyśl:
bagienny żołnierz z Masady
wpaja sobie ojczyznę, na
najbardziej niewymazywalnym,

wbrew
wszystkim kolcom drutu.

Pomyśl:
bezocy bezkształtni
prowadzą cię wolnego przez tłok, ty
jesteś silniejszy i
silniejszy.

Pomyśl: twoja
własna ręka
ten znów
w życie w-
cierpiany
kawałek
zamieszkiwalnej ziemi
trzyma.

Pomyśl:
to przyszło do mnie,
imieniem rozbudzone, ręką rozbudzone,
na zawsze,
tu z niepogrzebywalnego.

(tł. Maciej Tomal)

*

Paul Celan: Pomyśl

Pomyśl:
żołnierz bagienny z Massady
przydaje sobie ojczyznę, na
niewymazywalne,
przeciw
wszystkim kolcom w drucie.

Pomyśl:
bezocy bezkształtni
prowadzą cię wolnego przez tłum, ty
się wzmacniasz i
wzmacniasz.

Pomyśl: twoja
własna ręka
znów zatrzymała
ten w życie wy-
dźwignięty
kawałek
mieszkalnej ziemi.

Pomyśl:
to przyszło na mnie,
czujnym imieniem, czujną dłonią
na zawsze,
od Niepochowalnego.

(tł. Andrzej Lam)

*

Paul Celan: Denk dir

Denk dir:
der Moorsoldat von Massada
bringt sich Heimat bei, aufs
unauslöschlichste,
wider
allen Dorn im Draht.

Denk dir:
die Augenlosen ohne Gestalt
führen dich frei durchs Gewühl, du
erstarkst und
erstarkst.

Denk dir: deine
eigene Hand
hat dies wieder
ins Leben empor-
gelittene
Stück
bewohnbarer Erde
gehalten.

Denk dir:
das kam auf mich zu,
namenwach, handwach
für immer,
vom Unbestattbaren her.

Paryż, 7/8.6.1967, prawd. w Uniwersyteckiej Klinice Psychiatrycznej, w czasie trwania izraelsko-egipskiej wojny sześciodniowej, 1. publikacja 24.6. w szwajcarskiej Neue Zürcher Zeitung, z: Fadensonne, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, 1968;

Masada - Massada - מַסָּדָה - starożytna forteca żydowska położona nad Morzem Martwym.

"Die Moorsoldaten" - "Bagienni żołnierze" - pieśń historyczna "bagiennych żołnierzy", więźniów KZ osuszających bagna, to jedna z najbardziej znanych pieśni antytotalitarnych, odnosząca się do losu socjaldemokratów i komunistów więzionych po dojściu Hitlera do władzy w 1933 w KZ Börgermoor oraz 15 innych niemieckich obozach zgrupowanych wokół Ems, tzw. „Emslandlager”.

Rozpowszechniona w rozgałęzionej sieci obozów koncentracyjnych w Niemczech, gdzie śpiewano ją także po roku 1939. Jednym z najbardziej znanych więźniów był dziennikarz i pacyfista Carl von Ossietzky, który w 1933 roku był więźniem w Esterwegen, a w 1935 otrzymał Pokojową Nagrodę Nobla.

Słowa utworu napisał górnik Johann Esser wraz z aktorem Wolfgangiem Langhoffem, muzykę - Rudi Goguel, jednak w tworzeniu dzieła i poszerzaniu go o kolejne zwrotki brało udział wielu innych osadzonych. Pieśń została pierwszy raz wykonana przez zespół 16 więźniów, byłych aktywistów lewicowych i związkowych, 27 sierpnia 1933.

W 1936, gdy niektórzy osadzeni w Borgermoor zostali uwolnieni, udali się na emigrację, gdzie rozpowszechnili napisaną w obozie pieśń. W 1936 kompozytor Hanns Eisler napisał jej aranżację dla Ernsta Buscha, pieśniarza i uczestnika hiszpańskiej wojny domowej w szeregach Brygad Międzynarodowych. Utwór szybko stał się nieformalnym hymnem niemieckich ochotników w tych jednostkach. Pieśń została również przetłumaczona na francuski - "Le chant de marais" (lub "Le chant des deportés"), angielski "The Peat Bog Soldiers" i hiszpański "Los soldados del Pantano", a także rosyjski - Болотные солдаты:

<https://www.youtube.com/watch?v=RKcVT3j9Nwo>